

HUOMIO!

Tässä liitteessä näkyy Järvenpään paikallisen esiopetussuunnitelman tekstit sellaisena kuin ne tulisivat olemaan 1.8.2026 lähtien. (Muutosmerkinnät näkyvät oheismateriaalissa.)

Otsikointi on perusteiden mukainen. Tiedostossa on ne paikallisen esiopetussuunnitelman tekstit, joihin on tehty muutoksia.

Päivitetyt ja vielä tällä hetkellä voimassa olevat esiopetussuunnitelman perusteet löytyvät ePerusteet-palvelusta:

[Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 - ePerusteet](#)

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

Järvenpään kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2026 perustuu Opetushallituksen maaliskuussa 2026 vahvistamiin valtakunnallisiin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu suomeksi ja hyväksytty suomeksi ja ruotsiksi annettavaa esiopetusta varten. Se otetaan käyttöön 1.8.2025⁶ ja korvaa Järvenpään kaupungin aikaisemman esiopetuksen opetussuunnitelman vuodelta 2025. Paikallisesta esiopetuksen opetussuunnitelmasta tiedotetaan Järvenpään kaupungin verkkosivuilla. Henkilöstöä on osallistettu paikallisen opetussuunnitelman päivitykseen esimerkiksi työryhmyöskentelyn ja kyselyn avulla. Lapsia osallistettiin työpajatyöskentelyn avulla ja huoltajia heille osoitetun kyselyn kautta. Suunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee järvenpääläistä esiopetusta, jota annetaan pääsääntöisesti koulujen tiloissa ja lisäksi yksittäisissä kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Poikkeuksena Järvenpäässä toimiva Päiväkotikoti Petra järjestää esiopetusta Keski-Uudenmaan kristilliselle koululle myönnetyn esiopetuksen järjestämisluvan mukaisesti ja laatii itse oman esiopetuksen opetussuunnitelmansa. Lisäksi ruotsinkielistä esiopetusta järjestetään Järvenpäässä Folkhälsans daghem i Träskändassa.

Järvenpään kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu siten, että valtakunnallista perustetekstiä on täydennetty paikallisilla pedagogisilla painotuksilla. Perusteteksti on erotettu käyttäen kursiiivia. Esiopetuksen opetussuunnitelma julkaistaan sähköisessä muodossa kaupungin www-sivuilla sekä ePerusteissa.

Järvenpään esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnassa on huomioitu Järvenpään varhaiskasvatussuunnitelma ja Järvenpään perusopetuksen opetussuunnitelma. Järvenpään esiopetuksen opetussuunnitelmassa on otettu huomioon Järvenpään kaupungin omat linjaukset, strategiat ja tavoitteet sekä paikalliset ominaispiirteet, lasten tarpeet sekä paikallista esiopetusta koskeva arviointitieto ja kehittäminen. Esiopetuksen opetussuunnitelmaa täydentää Järvenpään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, jossa määritellään kunnan hyvinvointityön tavoitteet. Lisäksi Keski-Uudenmaan

hyvinvointialueen tekemä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma asettaa tavoitteita rajapintatyöskentelylle ja eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseksi.

Esiopetuksen vuosittaiset tavoitteet ja kehittämisen painotusalueet määritellään tarkemmin ja niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan yksikkökohtaisissa arviointi- ja suunnitteluasiakirjoissa. Yksikön arviointi- ja suunnitteluasiakirja sisältää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman. Esiopetuksen osalta arviointi- ja suunnitteluasiakirjaa täydentävät esi- ja alkuopetuksen yhteistyösuunnitelma ja opiskeluhuoltosuunnitelma. Yksikötasolla opetussuunnitelman sekä arviointi- ja suunnitteluasiakirjan toteutumisesta vastaa päiväkodin johtaja. Hänen johdollaan yksiköissä käydään pedagogista keskustelua esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisen opetuksen jatkuvasta kehittämisestä. Esiopetuksen opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan yksikötason lisäksi koko kaupungin tasolla sekä huoltajille osoitetuilla kyselyillä, päivittäisissä kohtaamisissa huoltajien kanssa sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja/tai esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS) arviointikeskusteluissa, joissa lapsen näkemykset tulevat kuulluksi. Esiopetuksen opetussuunnitelman arviointia ja kehittämistä kuvataan tarkemmin luvussa Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet.

Järvenpään esiopetuksessa lukuvuosisuunnitelma tehdään osana yksikön toiminnan suunnittelua kokonaisvaltaisesti huomioiden lasten yksilölliset tarpeet ja hyvinvointi. Esiopetuksessa luodaan monipuolisia sekä tukea tarjoavia oppimisympäristöjä, joissa huomioidaan kestävä kehitys periaatteet sekä lasten digitaalisten taitojen kehittyminen. Lukuvuosisuunnitelmasta tiedotetaan huoltajia ja sidosryhmiä yhteistyön kautta.

Esiopetuksen vuosittaiset toiminta-ajat päättää varhaiskasvatusjohtaja perusopetuksen vahvistettujen toiminta-aikojen pohjalta. Esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta tiedotetaan yleisesti kaupungin verkkosivuilla sekä varhaiskasvatusyksiköiden toimesta suoraan huoltajille sähköisen järjestelmän kautta. Esiopetuksen esittelyvideo on katsottavissa Järvenpään kaupungin verkkosivuilla.

2.3. Arvoperusta

Järvenpään esiopetuksessa toiminnan ja opetuksen keskiössä on lapsi ja lapsuuden itseisarvo. Lapsi kohdataan kunnioittavasti, hyväksyvästi ja arvostavasti yksilönä. Hänellä on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi omana itsenään sekä oikeus kokea osallisuutta ryhmässä. Kasvattajat toimivat turvallisina ja sensitiivisinä aikuisina, joiden vuorovaikutus on myönteistä, lämmintä, hyvinvointia tukevaa, avointa ja kunnioittavaa.

Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan kokonaisvaltaisesti. Kasvattajat huolehtivat, että toimintaympäristö on turvallinen, innostava ja kannustava. Toiminnassa huomioidaan lapsen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Kasvattajat havainnoivat ja dokumentoivat

lasten arkea ymmärtääkseen heidän kokemusmaailmaansa sekä tukeakseen heidän vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja yksilöllisiä oppimisen tapoja.

Oppimisen ilo syntyy lasten oivalluksista, leikistä, tutkimisesta ja yhdessä tekemisestä. Leikille annetaan aikaa ja tilaa. Toimintaa suunnitellaan yhdessä lasten kanssa heidän aloitteidensa pohjalta, ja kasvattajat hyödyntävät lasten vahvuuksia, ideoita ja mielenkiinnon kohteita toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Lapsille tarjotaan sopivia ja monipuolisia haasteita, jotka tukevat heidän kasvuaan, oppimistaan ja itsetuntonsa vahvistumista.

Yhteisöllisyys on osa arjen vuorovaikutusta ja oppimista. Yhdessä toimiminen, toisten huomioiminen ja ryhmään kuulumisen vahvistavat lasten sosiaalisia taitoja ja turvallisuuden tunnetta. Esiopetuksen henkilöstö tukee lasten osallisuutta ja kannustaa heitä ottamaan vastuuta yhteisestä arjesta.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus ohjaavat kaikkea toimintaa Järvenpään esiopetuksessa. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua toimintaan omien valmiuksiensa mukaisesti. Pienryhmät, joustavat ryhmittelyt ja muut tuen menetelmät tukevat lasten hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista. Kasvattajat rohkaisevat lapsia itseilmaisuuksiin ilman sukupuolistereotyyppioita ja tukevat jokaisen lapsen identiteetin rakentumista.

Perheiden monimuotoisuutta kunnioitetaan ja arvostetaan. Perheet kohdataan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti huomioiden perheiden kielet, kulttuurit ja katsomukset. Yhteistyö huoltajien kanssa on avointa ja tavoitteellista.

Hyvinvointi ja turvallisuus ovat keskeisiä arvoja esiopetuksessa. Kiusaamisen ehkäisy on osa jokapäiväistä kasvatustyötä, ja siihen puututaan johdonmukaisesti ja ennaltaehkäisevästi. Kasvattajat rakentavat ryhmään myönteisen ilmapiirin, jossa jokainen lapsi tuntee olonsa turvallisesti ja hyväksytyksi. Arjen tilanteissa harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja säätelyä sekä tarjotaan lapsille mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan, eettistä ajatteluaan ja kauneuden tajuaan. Esiopetuksessa tuetaan lasten terveyttä ja hyvinvointia kiinnittämällä huomiota liikunnallisiin ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Leikki, päivittäinen liikkuminen, riittävä lepo ja terveellinen ravinto ovat keskeinen osa lasten arkea.

Kasvattajat ovat vastuullisia ja ammatillisia toimijoita, jotka osaavat arvioida, kokeilla ja kehittää toimintaa. Kasvattajat antavat palautetta onnistumisista, huomaavat lasten vahvuudet ja toimivat hyvän vuorovaikutuksen, kestävä elämäntavan ja yhteisöllisen toiminnan esimerkkinä. Lapset harjoittelevat yhdessä kasvattajien kanssa huolehtimaan itsestään, tavaroistaan ja ympäristöstään.

Arvoperustan toteutumista seurataan ja arvioidaan osana esiopetuksen arkea. Lapset osallistuvat arvojen tarkasteluun toiminnassa, ja huoltajat otetaan mukaan arviointiin varhaiskasvatus- ja/tai esiopetussuunnitelmakeskusteluissa. Esiopetuksen henkilöstö arvioi arvoperustan toteutumista tavoitteellisessa vuoropuhelussa ja pedagogisissa palaverissa sekä yksikön arviointi- ja suunnitteluasiakirjan laadinnassa.

2.4. Oppimiskäsitys

Järvenpään esiopetuksessa korostuu yhdessä oppimisen ilo, myötäinto sekä leikin ja toiminnallisuuden kautta oppiminen. Kasvattaja arvostaa lasten näkemyksiä, kannustaa, huomioi vahvuudet, antaa palautetta, esittää oppimista edistäviä kysymyksiä ja jakaa oppimisen iloa yhdessä lasten kanssa. Hän tarttuu lasten oppimismahdollisuuksiin aina niiden ilmetessä. Lisäksi lapselle tarjotaan mahdollisuuksia oppia myös asioista, joista hänellä ei ole välttämättä aikaisempia kokemuksia. Tässä otetaan huomioon lapsen taidot, aiemmat kokemukset ja mielenkiinnon kohteet huomioiden. Kasvattaja on aktiivisesti lasten mukana ihmettelemässä maailmaa ja löytämässä ratkaisuja ongelmiin. Lasten omille ajatuksille ja kysymyksille jätetään aikaa ja tilaa. Kasvattaja rakentaa lasten kanssa oppimisympäristöä, jossa lapset voivat oppia toisiltaan ja toimia ryhmässä. Oppimisympäristö edistää lasten ajattelun, ongelmanratkaisun ja mielikuvituksen kehittymistä sekä innostaa lapsia oppimaan.

Lasten fyysisellä aktiivisuudella samoin kuin levolla, ravitsemuksella ja turvallisuuden tunteella on merkittävä vaikutus oppimiseen. Fyysinen aktiivisuus ja liikkuminen huomioidaan jo toiminnan suunnittelussa yhdistämällä eri oppimisen alueita eheytyesti toisiinsa. Eri kasvuympäristöjen sekä kodin ja varhaiskasvatuksen vuorovaikutus ja yhteistyö ovat tärkeitä lasten oppimisen tukemisessa. Lapsen kehityksen myötä kasvattajien tukemana lapset oppivat havainnoimaan, tunnistamaan ja arvioimaan omaa oppimistaan sekä vahvuuksiaan.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Järvenpään esiopetuksessa kasvattajat ottavat huomioon lasten yksilöllisyyden antamalla aikaa pohdintaan, tutkimiseen ja kokeiluihin erilaisissa ryhmissä ja ympäristöissä sekä sanoittamalla osallisuutta. Kasvattajat tukevat lasten onnistumisia toimien vuorovaikutuksen mallina oppimistilanteissa. Lasten kehitystä, ajattelua ja oppimista dokumentoidaan kasvattajien toimesta ja yhdessä lasten kanssa erilaisin menetelmin lasten ja huoltajien nähtäville. Dokumentoitua toimintaa arvioidaan yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.

Lasten kulttuurinen tausta huomioidaan ryhmän toiminnassa ja oppimisympäristössä. Esiopetuksessa järjestetään vuoden kiertoaon liittyviä juhlia, vierailuja ja tapahtumia. Lasten esittämät kysymykset sekä tutustuminen ryhmän lasten eri kulttuuritaustojen tapoihin ja kieliin lisäävät lasten tietoisuutta ja kulttuurista osaamista. Ryhmän arjessa painottuu turvallisen ja hyvän ryhmähengen luominen, jolloin jokainen lapsi kokee kuuluvansa ryhmään. Hyviä tapoja ja toisen ihmisen arvostavaa kohtaamista harjoitellaan lasten kanssa.

Lapsille varmistetaan esiopetuksen aikana mahdollisuus päivittäiseen, monipuoliseen ja iloa tuottavaan liikkumiseen, joka on luonnollinen osa arkea, oppimista ja leikkiä. Liikunnallista elämäntapaa tuetaan suunnitelmallisesti, ja liikkumista hyödynnetään lasten hyvinvoinnin, osallisuuden ja oppimisen edistämiseksi.

Esiopetuksessa huolehditaan myös lasten tarpeenmukaisesta ravinnosta ja levosta, ja toiminnassa noudatetaan Terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositusta.

Kasvattajien ohjauksessa lapset harjoittelevat huolehtimaan omista, toisten ja yhteisistä tavaroista sekä käyttämään tavaroita tarkoituksenmukaisesti. Esiopetuksessa harjoitellaan kierrättämistä ja kestävän kehityksen mukaisia valintoja, ja kestävän elämäntavan arvoja vahvistetaan päivittäin arjen tilanteissa ja valinnoissa.

Järvenpäässä varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Tämä jatkumo tukee lasten digitaalisten taitojen kehittymistä ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen.

Varhaiskasvatus ja esiopetus	• käytännön taidot ja oma tuottaminen • vastuullisuus ja turvallisuus • tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely • vuorovaikutus
-------------------------------------	--

Kuva 1 Digitaalisten taitojen kehittyminen

Lasten monilukutaitoa kehitetään leikin ja tutkimisen kautta. Erilaisia sisältöjä, kuten puhuttua, kirjoitettua ja audiovisuaalista materiaalia käsitellään leikin, ihmettelyn ja lasten mieltä askarruttavien kysymysten avulla. Lapsiryhmien toimintaympäristöjä muokataan yhdessä lasten kanssa käyttämällä monipuolisesti tekstejä, kuvia ja erilaisia viestejä. Järvenpään rakennettu kaupunkiympäristö ja kulttuurikohteet tarjoavat monia mahdollisuuksia monilukutaidon kehittämiseksi.

Esiopetusryhmissä on käytössä monipuolisia välineitä digitaalisen osaamisen ja ymmärryksen kehittämiseen. Kasvattajat mahdollistavat muun muassa erilaisten opetusohjelmien käytön, kuvaamisen ja kuvan käsittelyn sekä videoinnin taitojen harjoittelun. Laitteet mahdollistavat myös kuvatuon sekä monipuolisen dokumentoinnin tekstinkäsittelyn, kuvien ja erilaisten tallenteiden avulla. Lapset harjoittelevat laitteiden turvallista, monipuolista ja tarkoituksenmukaista käyttöä yhdessä kasvattajien kanssa. Aikuisen tuella lapsilla on mahdollisuus käyttää digitaalisia välineitä dokumentointiin ja oppimiseen sekä kokemustensa ja ajatustensa ilmaisemiseen. Lasten ja kasvattajien tekemiä dokumentteja katsotaan ja niistä keskustellaan yhdessä. Huoltajien kanssa keskustellaan lasten digitaalisesta osaamisesta.

Lasten osallisuus toteutuu arjen toiminnassa. Kasvattajan sensitiivinen vuorovaikutus ja toimintatapojen valinta edistää lasten osallisuutta ja lisää lasten onnistumisen kokemuksia. Oppimisympäristöjä muokataan lasten tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti yhdessä lasten kanssa. Lasten ehdotukset ja ideat sekä niiden toteuttaminen dokumentoidaan

konkreettisesti nähtäviksi. Osallisuuden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti kasvattajien toimesta.

3.1. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Järvenpään esiopetuksessa toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus ja inklusion periaatteet. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan ja kasvaa omaan potentiaaliinsa turvallisessa, myönteisessä ja oppimista tukevassa yhteisössä. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa huomioidaan lapsen etu sekä lasten yksilölliset tarpeet, vahvuudet ja tuen edellytykset.

Esiopetuksessa toimitaan oppivana yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Yhteisössä arvostetaan avoimuutta, eri näkökulmia ja tunteita, rohkaistaan kokeiluun, yrittämiseen ja uusien toimintatapojen kehittämiseen sekä sallitaan myös erehtyminen. Yhdessä tekeminen, osallisuuden kokemukset ja myönteinen vuorovaikutus vahvistavat yhteisöä.

Toimintakulttuuri kannustaa oppimiseen, leikkiin, liikkumiseen ja vuorovaikutukseen. Lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille annetaan aikaa, tilaa ja leikkirauhaa. Leikin merkitys hyvinvoinnille ja oppimiselle tunnustetaan, ja oppimisympäristöjä kehitetään leikkiä ja aktiivista toimintaa ja lasten osallisuutta tukeviksi.

Liikkuminen on luonteva ja iloa tuottava osa esiopetuksen arkea sekä sisällä että ulkona. Monipuolisen liikkumisen avulla tuetaan lasten oppimisen edellytyksiä, osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Esiopetuksessa toimintaa toteutetaan varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset huomioiden. Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia vauhdikkaaseen ja monipuoliseen liikkumiseen sekä ohjataan sopiviin ergonomisiin työskentelyasentoihin ja tauottamaan paikallaanoloa.

Toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien näkemyksiä arvostetaan, ja heitä osallistetaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Henkilöstö huolehtii siitä, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan ja tulla kuulluiksi myös nonverbaalisin keinoin. Toiminta on sukupuolisensitiivistä, ja eriarvoistaviin rakenteisiin ja käytäntöihin puututaan tietoisesti ja johdonmukaisesti.

Järvenpään esiopetus on kulttuurisesti moninaista ja kielitietoista. Monikielisyys ja erilaiset kulttuuritaustat nähdään voimavarana, ja kieli ymmärretään keskeiseksi osaksi oppimista, vuorovaikutusta ja identiteetin rakentumista. Henkilöstö toimii kaikessa vuorovaikutuksessa ja

kielen käytössä malleina lapsille ja luo monipuolisia mahdollisuuksia kielen käyttöön arjen tilanteissa.

Hyvinvointi ja turvallisuus ovat toimintakulttuurin perusta. Esiopetuksessa edistetään terveellistä, turvallista ja liikunnallista elämäntapaa sekä mahdollistetaan rauhoittuminen, lepo ja terveellinen ravinto. Kiusaamista, häirintää ja syrjintää ei hyväksytä missään muodossa; niitä ehkäistään, tunnistetaan ja käsitellään suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Lapsia ohjataan esiopetuksessa vertaissovitteluun arjen ristiriitatilanteissa.

Toimintakulttuuri kehittyy jatkuvan arvioinnin, itsearvioinnin ja yhteisen keskustelun kautta. Henkilöstöä kannustetaan osaamisen jakamiseen, ammatilliseen kehittymiseen ja kehittämistyöhön. Kehittämisen perustana ovat toiminnan ennakointi, paikallinen arviointitieto ja yhteiskunnallinen tutkimustieto. Toteutuksessa hyödynnetään toiminnan ohessa tehdyn kehittämistyön lisäksi mahdollisia kehittämishankkeita. Johtaja vastaa yhdessä henkilöstönsä kanssa toimintakulttuurin kehittämisestä järvenpääläisen yhteisöohjautuvan johtamiskulttuurin mukaisesti. Johtaminen tukee osallistavaa ja luottamusta rakentavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita yhteiselle keskustelulle, arvioinnille ja innovoinnille.

Toimintakulttuuriin liittyviä monipuolisia työtapoja ja pedagogiikkaa kuvataan tarkemmin luvussa 4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet.

3.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Järvenpäässä esiopetuksen oppimisympäristöt mahdollistavat lasten monipuolisen leikkimisen, liikkumisen, ilmaisun ja tutkimisen niin, että oppiminen on kokonaisvaltaista. Lapset saavat eri tavoin tutustua ympäröivään maailmaan ja muodostaa käsitystään siitä. Oppimisympäristöt mahdollistavat lasten aloitteiden ja ideoiden kokeilemisen sekä mielikuvituksen hyödyntämisen eri tavoin. Luovuutta arvostetaan ja tuetaan antamalla lapsille mahdollisuuksia ja välineitä toteuttaa itseään. Lapset osallistuvat oppimisympäristön muokkaamiseen sekä arviointiin heidän muuttuvien ja kehittyvien tarpeidensa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti.

Oppimisympäristön ilmapiiri on kannustava, myönteinen ja turvallinen. Oppimista ilmentävät uteliaisuus, ilo ja kiireettömyys. Lasten oppimista tuetaan rohkaisemalla, ohjaamalla ja toimimalla mallina lapsille. Avoin, keskusteleva ja ihmettelevä ilmapiiri kannustaa lapsia omaan ajatteluun ja vuorovaikutukseen. Oppimisympäristö tarjoaa kielellisiä virikkeitä sekä tilaisuuksia yhdessä pohtimiseen ja keskusteluihin.

Järvenpää on kaupunkina monipuolinen ja kiinnostava esiopetuksen oppimisympäristö. Esiopetuksessa painotetaan päivittäistä fyysistä aktiivisuutta ja hyödynnetään aktiivisesti kunkin toimipaikan lähiympäristöä monipuolisen liikkumisen mahdollistamiseksi. Toiminnan

suunnittelussa ja toteutumisessa hyödynnetään Järvenpään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kulttuuripolkua (KUPO). Tuusulanjärven kulttuuriympäristö sekä luonnon läheisyys tarjoavat monia mahdollisuuksia erilaisille retkille. Lasten kotiseutusuhteelle luodaan pohja tutustumalla esiopetuksen lähialueiden luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön sekä kulttuuriympäristöön. Järvenpäässä hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjaston ja museopalveluiden sekä kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä kuvataan tarkemmin alaluvussa 4.3.

4.1 Monipuoliset työtavat

Järvenpäässä esiopetuksen työtapojen valintaa ohjaavat kasvattajien tekemät havainnot lasten vahvuuksista ja tarpeista, kiinnostuksen kohteista sekä tavoista oppia. Lisäksi yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa tehty lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja/tai esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) suuntaa esiopetusryhmän työtapoja. Kasvattajat dokumentoivat lasten toimintaa ja hyödyntävät sitä pedagogisen toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Lapsia ohjataan dokumentoimaan omaa toimintaansa ja arvioimaan omaa oppimistaan käyttäen monipuolisia menetelmiä.

Lapset oppivat kokeilemalla ja toimimalla pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa eri kokoisissa ryhmissä. Erilaisia ryhmiä hyödynnetään esimerkiksi päivittäisessä pienryhmätyöskentelyssä, esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä, kielen opetuksessa sekä arjen toimintojen porrastuksessa. Esiopetuksen työtavat tukevat lasten aktiivisuutta. Fyysinen aktiivisuus ja liikkuminen nähdään keskeisinä oppimisen menetelminä, ja ne huomioidaan jo toiminnan suunnittelussa eheyttämällä liikkumista osaksi eri oppimisen alueita.

Myönteinen työskentelyilmapiiri, yhdessä kokemisen ja oppimisen ilo sekä omien vahvuuksien tunnistaminen mahdollistavat positiiviset oppimiskokemukset. Toiminnallisia työskentelytapoja suunnitellaan yhdessä lasten kanssa myös osana joustavaa esi- ja alkuopetusta.

Järvenpään esiopetuksessa painotetaan leikin merkitystä. Esiopetuksessa lähestytään uusia opittavia asioita leikillisen toiminnan ja oppimisen kautta, jossa asiat tuodaan leikillisyyden ja pelillisyyden avulla lähemmäs lasten kokemusmaailmaa. Kasvattajat mahdollistavat leikkien pitkäkestoisuuden ja kehittävät yhdessä lasten kanssa leikkiprojekteja- ja ympäristöjä lasten kiinnostuksen kohteiden perusteella. Oppimisympäristöissä on runsaasti erilaisia leikkiin ja oppimiseen soveltuvia kohteita. Esiopetuksessa tuetaan lasten ohjattua ja omatoimista leikkiä. Kasvattajat osallistuvat lasten leikkeihin ja vahvistavat lasten oppimista leikin kautta.

4.3. Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Järvenpään esiopetuksessa keskeisiä tavoitteita ovat oppimisen ilo, leikillisuus, liikkuminen ja toiminnallisuus sekä lasten ja huoltajien osallisuus. Toiminnan perustana ovat lasten kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet. Kasvattajat yhdistävät eri tiedon- ja taidonalojen tavoitteet laaja-alaisiksi oppimiskokonaisuuksiksi. Lasten aktiivisuus ja osallisuus toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on keskeistä. Kasvattajat innostavat ja kannustavat lapsia kokeilemaan ja tutkimaan.

Järvenpään esiopetuksessa lapsille mahdollistetaan oppimisympäristö, jossa he voivat ilmaista itseään, omia ajatuksiaan ja tunteitaan erilaisten ilmaisukeinojen avulla. Kasvattajat mahdollistavat erilaisista lasten mielenkiinnon kohteista ja ideoista syntyvät leikki- ja tutkimisprojektit. Nämä projektit toimivat samalla oivallisena lähtökohtana monikanavaisen ilmaisun, taiteen ja tutkimisen maailmaan ja samalla alustana uusien työtapojen sekä sisältöjen oppimiselle. Esiopetusryhmillä on myös mahdollisuus tehdä yhteistyötä järvenpääläisten toimijoiden kanssa ja retkeillä Järvenpään monissa kulttuurikohteissa.

Esiopetuksen musiikillisessa toiminnassa kannustetaan lasta tuottamaan erilaisia ääniä soittimilla, oman kehon ja äänen sekä digitaalisten laitteiden avulla. Vuorovaikutuksessa toisten kanssa tehdyt musiikkiesitykset antavat esiintymiskokemuksia ja mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen. Kasvattajat innostavat omalla esimerkillään lapsia laulamaan ja musisoimaan. Joka kevät kaikista Järvenpään esiopetusikäisistä koostuva kuoro, Haitulan Serkut, kokoontuu laulamaan yhdessä tervehdyksensä säveltäjämestariemme Jean Sibeliukselle.

Käsityöt suunnitellaan ja toteutetaan lasten luovuutta ja kiinnostuksen kohteita hyödyntäen. Lapsia ohjataan suunnitelmalliseen työskentelyyn ja käyttämään monipuolisia välineitä ja työtapoja. Lapsia kannustetaan kestäväen kehityksen ajatteluun ja korjaamisen kulttuuriin. Kierrätysmateriaaleja hyödynnetään monipuolisesti.

Esiopetuksessa kuvallista ajattelua sekä kuvailmaisun kehittymistä tuetaan erilaisilla kuvailmaisun menetelmillä sekä välineillä. Lasten kanssa harjoitellaan välineiden tarkoituksenmukaista käyttöä, erilaisia tekniikoita sekä opetellaan huolehtimaan omista, toisten sekä yhteisistä välineistä. Lasten kanssa vierailaan esimerkiksi taidemuseossa, tutustutaan paikalliseen arkkitehtuuriin sekä Järvenpää-talon vaihtuviin näyttelyihin.

Suullista ja kehoallista ilmaisua tuetaan harjoittelemalla vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia rooleja turvallisessa ympäristössä leikkien. Kasvattajat kannustavat lapsia leikkimään kielellä, esimerkiksi loruilmaan ja laulamaan sekä kertomaan tarinoita. Lapsia kannustetaan esittämään ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä ohjataan tulkitsemaan toisten ilmeitä, eleitä ja kehonkieltä. Yhdessä kasvattajien kanssa lapset harjoittelevat tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja niiden hallintaa. Lapsille luetaan lastenkirjallisuutta lyhyistä kuvakirjoista jatkokertomuksiin. Lapsille annetaan mahdollisuus tutustua erilaisiin kirjallisuuden muotoihin kuten kuva- ja tietokirjoihin, lehtiin, runoihin ja sarjakuviin.

Esiopetusryhmän kasvattajat tiedostavat, että kieli on lapsille oppimisen kohteen ohella väline oppimiskokonaisuuksien sisältöjen oppimiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tuntea itsensä osalliseksi ja oppia omalla kielen taitotasollaan. Lasten ilmaisun ja ymmärtämisen tukena hyödynnetään toiminnallisia oppimismenetelmiä sekä käytetään kuvia ja muita visuaalisia keinoja. Päivittäiset tilanteet hyödynnetään tavoitteellisesti kielen oppimisen tilanteina ja vahvistetaan sekä kehitetään lapsen kielitaitoa vuorovaikutuksessa ryhmän muiden lasten kanssa. Kasvattajat toimivat vahvasti kielen mallintajina. Kasvattajat ottavat lasten aloitteet huomioon suunnitellessaan toimintaa ja käyttävät heille merkityksellisiä teemoja opetuksessa. Esiopetus on kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoista. Lapsen äidinkielen vahva osaaminen on perusta ajattelulle ja oppimiselle. Lasten omat kielet ja kielimuodot, kuten murteet, ovat opetuksen voimavara ja tärkeä osa lasten identiteetin rakentumista. Ryhmässä ylläpidetään keskustelua eri kielistä ja kulttuureista sekä siitä, että on luonnollista oppia asioita eri kielillä.

Esiopetuksen kielellisesti rikkaassa oppimisympäristössä lapsella on mahdollisuus iloita ja tulla tietoiseksi kielestä sekä harjoitella monipuolisesti kielen eri osa-alueita. Kasvattajat kannustavat ja tukevat lapsia käyttämään kehittyvää kielitaitoa eri tilanteissa. Lasten vuorovaikutusaloitteisiin vastataan ja heitä kannustetaan ilmaisemaan itseään. Lasten välistä vuorovaikutusta tuetaan ja leikille varataan tilaa ja aikaa. Lapset saavat mahdollisuuksia kielelliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisen kielitaidon kehittymiseen toimiessaan yhdessä toisten lasten kanssa heitä kiinnostavien teemojen parissa. Lasten kanssa harjoitellaan kerrontaa ja heitä innostetaan omien tarinoiden tuottamiseen. Eri viestintämuotoja ja digitaalisen oppimisympäristön mahdollisuuksia hyödynnetään monipuolisesti. Kasvattajat lukevat lapsille säännöllisesti ja lastenkirjallisuuteen tutustutaan monipuolisesti. Lasten lukemisen valmiuksia tuetaan tarjoamalla monipuolisesti lastenkirjallisuutta oppimisympäristöissä lasten saataville. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin teksteihin, tarinoihin ja lukusuuntaan yhdessä aikuisten kanssa sekä kannustetaan heitä itse tutustumaan kirjoihin. Järvenpään kirjasto toimii esiopetuksen yhteistyökumppanina monipuolistaen lastenkirjallisuuden hyödyntämistä.

Kieli- ja kulttuuritietoisessa esiopetuksessa pohditaan kieliin ja kulttuuriin tapoihin, tottumuksiin ja juhliin liittyviä kysymyksiä yhdessä lasten kanssa. Näiden asioiden käsittely luo pohjaa lapsen oman identiteetin rakentumiselle. Oppimisympäristössä on esillä materiaaleja eri kulttuureista ja eri kielillä, esimerkiksi kirjaimia, lastenkirjallisuutta, kuvia, lauluja ja runoja. Lasten kanssa tarkastellaan kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä opetellaan esimerkiksi tervehdyksiä, lauluja ja leikkejä lasten puhumilla kielillä. Lapsen oppimisen tukena hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan lapsen äidinkielistä materiaalia. Vastuu lapsen äidinkielen ylläpitämisestä ja kehittämisestä on perheellä.

Tarkemmin eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen toteuttamisesta esiopetuksessa kuvataan alaluvussa 4.4.

Järvenpään kaupunki on oppimisympäristönä monipuolinen niin rakennetun kuin rakentamattoman ympäristön osalta ja sen kulttuuriympäristö tarjoaa mahdollisuuksia monipuolisiin kokemuksiin. Lapset saavat tietoa ihmisten erilaisista perinteistä, historiasta, toimintatavoista ja katsomuksista. Järvenpäässä on asunut useita kulttuurisesti merkittäviä henkilöitä ja kaupungissa on taiteilijakoteja, joihin voidaan tutustua mahdollisuuksien mukaan.

Järvenpään esiopetuksessa huomioidaan monipuolisesti digikasvatus ja turvallinen digitoiminta osana nykyistä yhteiskuntaa. Lapsella on oikeus digitaaliseen oppimiseen, sekä yhdenvertaiset mahdollisuudet harjoitella innovatiivisesti digitaalisia taitoja. Kasvattajat tutustuvat yhdessä lasten kanssa esimerkiksi lapsille sopiviin sovelluksiin, oppimispeleihin, tecoälyn käyttöön, arjen teknologiaan, teksteihin, viestintään sekä tiedonhankintaan internetistä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä, kuten älylaitteiden käyttöä ja niiden vaikutuksia hyvinvointiin. Monilukutaito, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen tukevat kykyä käsitellä ja arvioida älylaitteiden käyttöä sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin.

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapsi kokee olevansa arvokas, tärkeä ja tulevansa kuulluksi. Lapset saavat kokemuksia vaikuttaa yhteisössään ja ympäristössään. Lapsen oikeuksien päivä huomioidaan esiopetuksessa. Esiopetuksessa vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelussa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi leikkiä, draamaa ja satuja. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Kasvattajat tukevat lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin asioihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia.

Lähiympäristöä käytetään esiopetuksen oppimisympäristönä säännöllisesti. Liikenteessä liikkuminen, metsäretket ja muut retket Järvenpään rakennettuun ja rakentamattomaan ympäristöön monipuolistavat esiopetuksen toimintaa. Luonnon materiaalit ja luonnon kunnioittaminen kuuluvat tärkeänä osana Järvenpään esiopetuksen ympäristökasvatukseen. Lasten kanssa harjoitellaan kierrätystä ja kestävää elämäntapaa kaikissa arjen tilanteissa. Esiopetuksessa vahvistetaan ympäristön kannalta vastuullista elämäntapaa ja kulttuuria. Lapsia kannustetaan tutkimiseen ja ympäristön havainnoimiseen yhdessä kasvattajien kanssa. Tutkimisessa, havainnoimisessa ja dokumentoinnissa hyödynnetään monipuolisesti digitaalisia välineitä.

Lasten fyysinen aktiivisuus on keskeistä kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Kasvattajat hyödyntävät Järvenpäässä jo olemassa olevia lasten liikkumista edistäviä materiaaleja lasten fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi. Esiopetuksen arkea suunnitellaan niin, että henkilöstö on tietoinen ja huomioi toiminnassa varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Kasvattajat ohjaavat lapsia ja toimivat malleina päivittäiseen liikkumiseen. Positiivinen, liikkumiseen kannustava ilmapiiri sekä liikkumisen ilo kannustavat liikkuvaan toimintatapaan. Yhdessä lasten kanssa kehitetään liikkumiseen houkuttelevia oppimisympäristöjä ja liikutaan säännöllisesti esiopetuspaikan lähiympäristössä ja -luonnossa. Esiopetusikäiset osallistuvat liikuntapalveluiden järjestämään uimakouluun ja pääsevät jäähallille luistelemaan. Oppimisympäristöä laajennetaan liikkumista mahdollistavien yhteistyökumppaneiden avulla.

Ruokailussa vahvistetaan lasten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja positiivista suhtautumista yhteisiin ruokailuhetkiin ja ruokaan. Lapset voivat vaikuttaa syömänsä ruuan määrään ja annostelevat itse ruokansa valmiuksiensa mukaisesti. Tällä tuetaan syömisen itsesäätelyn kehittymistä. Kasvattajat ruokailevat yhdessä lasten kanssa. Esiopetusryhmässä hyödynnetään eri kulttuureja ruokakasvatuksessa, kun tutustutaan muihin kuin suomalaiseen ruokakulttuuriin. Aistien monipuolista käyttöä ja kokeilevaa toimintaa tuetaan. Kuluttajakasvatuksessa tarkastellaan monipuolisesti erilaista mainontaa ja kohtuullista kuluttamista. Lasten kanssa keskustellaan mainonnasta ja lapsia ohjataan pohtimaan kulutusta esimerkiksi tutustumalla kierrätykseen ja tavaroiden vaihtoon sekä lainaamiseen.

Esiopetuksessa toimitaan yhteisesti sovittujen turvallisuutta koskevien toimintaohjeiden mukaisesti. Lasten kanssa sovitaan yhteiset toiminnan periaatteet. Esiopetusryhmässä harjoitellaan erilaisia tapoja selvittää vaarallisia tilanteita esimerkiksi ongelmanratkaisuharjoituksia tehden tai yhteisten pelastautumisharjoitusten avulla. Lasten kanssa keskustellaan oikeudesta rajoittaa koskemattomuuttaan turvataitojen avulla. Retkillä harjoitellaan turvallista liikkumista, muun liikenteen huomioimista ja liikennesääntöjä.

5.3.2. Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Järvenpäässä lasten oppimisvalmiuksia ja oppimisen etenemistä kartoitetaan, seurataan ja dokumentoidaan yhteisesti sovitulla menetelmillä. Esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tarvittavan lapsikohtaisen tuen antamisen arvioinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä muun esiopetushenkilöstön, erityisopettajan ja päiväkodin johtajan sekä huoltajien kanssa. Keskustelussa hyödynnetään myös Menetelmiä tuen toteuttamiseen ja arviointiin - lomaketta. Lapsen käsitys itsestä oppijana selvitetään havainnoimalla lasta, keskustelemalla hänen kanssaan sekä hyödyntämällä mm. esiopetuksen dokumentoinnista ja kartoituksista saatua tietoa. Tarvittaessa lapsikohtaisen tuen arviointi ja suunnittelu toteutetaan monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja vastaa lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan arvioinnin ja suunnitelman kirjaamisesta käydyn keskustelun pohjalta. Lapsen huoltajia ja lasta tulee kuulla hallintolain mukaisesti ennen päätöksentekoa.

Erityisopettajan antama opetus lapsikohtaisena tukitoimena osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä on säännöllistä. Tämä voi toteutua säännöllisin väliajoin tai jaksottaisesti suunnitelmallisesti lapsen tarpeet huomioiden. Erityisopettajan antama erityisopetus lapsikohtaisena tukitoimena on pitkäkestoista, ja se voi toteutua syyskauden, kevätkauden tai koko esiopetusvuoden pituisena jaksena. Kokoaikainen erityisopettajan antama opetus toteutetaan pienryhmässä, jossa erityisopettaja vastaa opetuksesta. Avustaja- ja tulkitemispalveluihin sekä apuvälineisiin liittyvät käytännöt on kuvattu luvussa 5.1.1.

Lapsikohtaisia tukitoimia ja niiden toteutumista sekä tuen vaikuttavuutta arvioidaan yhdessä huoltajien, esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettajan, erityisopettajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa säännöllisesti. Arviointi kohdistuu kasvattajien käyttämien pedagogisten menetelmien toimivuuteen ja siihen, ovatko käytetyt menetelmät auttaneet lasta. Tällöin hyödynnetään Menetelmiä tuen toteuttamiseen ja arviointiin - lomaketta. Lisäksi voidaan hyödyntää ryhmässä kerättyä muuta dokumentaatiota, kuten kuvia, videoita ja havainnointikirjauksia tukitoimien käytöstä lapsen kanssa. Lapsen mielipide tulee kuulla hänen yksilöllisten edellytystensä mukaisesti ja ottaa huomioon tukitoimia arvioitaessa. Esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja vastaa lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman kirjaamisesta käydyin keskustelun pohjalta. Vastaavat tuen muodot/tukitoimet kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, mikäli lapsi on esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Arviointi on jatkuva prosessi, joka toteutuu alla olevan mallin mukaisesti.

Kuva 4 Tuen arviointiprosessi

5.4.2. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

Järvenpään esiopetuksessa on keskeistä huoltajien asiantuntijuuden arvostaminen ja lasten yksilöllisten tarpeiden huomioiminen, jotta jokaiselle lapselle voidaan tarjota kehitystasonsa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Tuen tarpeet ja järjestelyt suunnitellaan yhteistyössä

huoltajien kanssa. Vuorovaikutus huoltajien kanssa on jatkuvaa ja tapahtuu eri muodoissa, kuten arjen kohtaamisissa tai sovituissa tapaamisissa. Yhteistyökäytännöt huoltajan ja lapsen kanssa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa on kuvattu luvussa 5.3.

Tarvittaessa tuki suunnitellaan monialaisessa yhteistyössä ja sen toteutumista sekä vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti. Esiopetuksen opiskeluhuollon tavoitteena on varhainen tukeminen ja ennaltaehkäisevä toiminta. Lasten ja perheiden moninaisiin tilanteisiin pyritään löytämään tarkoituksenmukaisia ratkaisuja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötahoja ovat muun muassa psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja, puhe-, fysio- ja toimintaterapeutti sekä perhekeskus, perheneuvola, vammaispalvelut, perhesosiaalityö ja erikoissairaanhoido.

Esi- ja perusopetuksen sekä kasvun ja oppimisen tuen henkilöstön edustajista muodostuva, tarvittaessa monialainen, pedagoginen ryhmä suunnittelee osaltaan pääasiassa lapsikohtaista tukea saavien lasten esiopetusvuotta sekä tulevaa koulunkäyntiä. Ryhmä kokoontuu tarvittaessa kolme kertaa esiopetusvuoden aikana marras-, tammi- ja maaliskuussa. Halutessaan huoltajat voivat osallistua lapsensa asian käsittelyyn, tai he antavat kirjallisen luvan lapsensa asian käsittelyyn ryhmässä. Ryhmän jäsenistä voidaan koota huoltajan yksilöidyllä luvalla tarvittaessa myös yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä.

Järvenpään kouluissa järjestetään huhtikuussa koulutulokkaita koskeva kokous, jossa sovitaan monikanta-keskusteluajat ja siirretään koulutulokkaiden opetuksen ja tuen järjestämisen kannalta välttämätön tieto esiopetuksesta kouluun. Tietojen perusteella koululla osataan huomioida tulevien 1.-luokkalaisten oppimisen tuen tarpeita ja suunnitella tarvittavia opetusjärjestelyjä. Esiopetuksesta tiedon välittäjänä kokoukseen osallistuu lapsen asiat tunteva varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai tarvittaessa esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja vie lasta koskevat asiat kokoukseen, kun huoltajat ovat antaneet siihen kirjallisen luvan. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta vastuuhenkilönä voi toimia lapsen esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin erityisopettaja. Tiedonsiirrosta esiopetuksesta kouluun on kuvattu tarkemmin luvussa 3.3.

Järvenpäässä toimii Perhekeskustiimi (Peke). Se on lastenneuvolan monialainen ryhmä, jonka asiantuntemusta hyödyntäen voidaan arvioida ja suunnitella esiopetuksessa olevan lapsen tarvitsemaa tukea huoltajan luvalla. Perhekeskustiimi kokoontuu viikoittain ja siihen voivat osallistua neuvolalääkäri, terveydenhoitaja, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti, psykologi ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja, sekä tarvittaessa perheneuvolan edustaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii tässä yhteistyörakenteessa vastuuhenkilönä välittäen tietoa lapsen tarvitsemasta tuesta huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä monialaisen ryhmän välillä. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta vastuuhenkilönä voi toimia lapsen esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin erityisopettaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai esiopetuksen varhaiskasvatuksen

opettaja tiedottaa huoltajia ja tarvittaessa esiopetuksen henkilöstöä, kun lapsen tilannetta on käsitelty monialaisesti yllä mainituissa kokoonpanoissa.

5.5.1. Varhennettu oppivelvollisuus

Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksentekoon ja toteuttamiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut astuvat voimaan 1.8.2026.

Järvenpään esiopetuksessa huoltajat voivat saada tietoa varhennetusta oppivelvollisuudesta varhaiskasvatuksen erityisopettajalta, psykologilta tai muilta asiantuntijoilta. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen asiantuntijat toimivat kiinteässä yhteistyössä erityisesti silloin, kun arvioidaan lapsen tarvitsemaa tukea ja oikeutta varhennettuun oppivelvollisuuteen. Perusopetuksen konsultoivan erityisopettajan asiantuntemusta hyödynnetään arvioinnissa tarpeen mukaan.

Kasvun ja oppimisen tuen päällikkö tekee päätöksen varhennetun oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta huoltajien hakemuksen ja asiantuntijan suosituksen perusteella. Lisäksi varhaiskasvatuksen toimijat, huoltajat sekä esimerkiksi lapsen kuntoutusta toteuttavat asiantuntijat arvoivat yhteisessä keskustelussa lapsen tarvitsemaa tukea ja oppimisedellytyksiä päätöksen tueksi. Tämä monialainen arvio kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyötä ja vastuuta kuvaavaan osioon. Päätös tehdään ennen oppivelvollisuuden alkamista.

Varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevat lapset voivat saada perusopetuslain mukaista esiopetusta varhaiskasvatuksen esiopetusryhmissä tai muussa lapsen tarpeisiin vastaavassa ryhmässä. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada varhaiskasvatuksen järjestämää esiopetusta huoltajan niin päättäessä. Varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin hän täyttää viisi vuotta. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta tämä voi toteutua sellaisessa päiväkodissa, jossa järjestetään esiopetusta. Päätöksen esiopetuksesta tekee varhaiskasvatuksen palveluohjauksesta vastaava henkilö. Päätös oppivelvollisuuden varhentamisesta tarvitaan ennen esiopetushakemuksen jättämistä ja esiopetuksen aloittamista oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna.

5.5.5. Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

Huoltajien pohtiessa lapsensa koulunkäynnin aloittamista vuotta säädettyä myöhemmin, yleensä esiopetuksen monialainen pedagoginen ryhmä käsittelee asiaa huoltajien luvalla lapsen edun näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tuo asian ryhmän käsittelyyn. Ryhmän jäsenten näkemys tiedotetaan huoltajille, jotka päättävät, hakevatko he koulunaloituksen lykkäämistä vai eivät. Hakemus liitteineen toimitetaan kasvun ja oppimisen

tuen päällikölle, joka tekee asiasta hallintolain mukaisen päätöksen. Kun lapsi on saanut päätöksen koulunkäynnin aloittamisesta vuotta säädettyä myöhemmin, huoltajat ilmoittavat lapsen esiopetukseen.